

PONTBRIEF

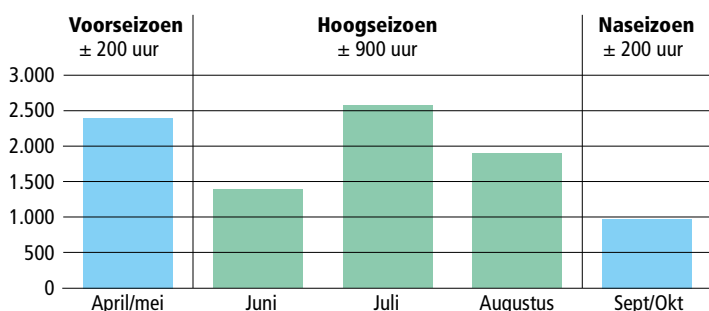
APRIL 2019

DE EIN-DE-LOOS LANGE ZOMER VAN 2018

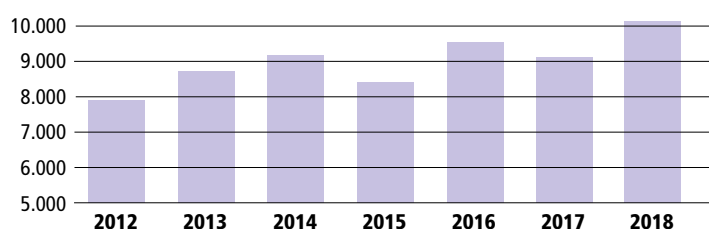
Die resulteerde in meer dan 10.000 overzettingen en dat is voor ons een record! In de loop der jaren hebben we een goed beeld gekregen van de drukte verdeeld over de dag. Men raadpleegt Piet Paulusma of Buienradar voor een tochtje wordt ondernomen. Veruit de meeste passagiers komen tussen half twee en half vijf bij 'standaard' weer, per fiets en daarvan weer veruit de meesten op een elektrische fiets. Op zaterdagmorgen doet men boodschappen, dan is het zelden druk. Is het langdurig heet, windstil weer, dan hoeven we ook niet op veel klandizie te rekenen. 's Avonds zien we heel weinig passagiers - dat is ook het geval bij andere zonnepontjes - en daarom hebben we besloten om zes uur 's middags te stoppen met varen. In 2019 vervallen - ook in het hoogseizoen - de avonddiensten dus. Op speciaal verzoek kunnen groepen wel een avondoversteek boeken.

AANTAL PASSAGIERS IN 2018

In de bovenstaande grafiek zijn alleen de passagiers verwerkt die een kaartje kochten. Reken de passagiers met een abonnement of een vrijkaartje mee, dan komen er nog 1045 overzettingen bij.

AANTAL PASSAGIERS PER JAAR

DE CATERING

De omzet op het terras was weer meer dan in 2017. De schippers en dames van de catering zijn zeer te spreken over het grote koffiezetapparaat dat snel heerlijke koffie of heet water voor thee produceert.

's Morgens zorgen de schippers voor de koffie en ook dan is snelle bediening makkelijk, omdat het tussen het varen door moet gebeuren.

Vanwege de warme zomer hebben we weer meer boerenijs en frisdrank verkocht dan in eerdere jaren.

Het terras is ook een ontmoetingsplek voor 'stamgasten' die vrijwel dagelijks langskomen en hun fietstocht onderbreken om even heerlijk aan het kanaal te zitten en wat te praten met bekenden bij een bakkie troost.

HEEN & WEER FILOSOFIE

Het water komt van oost en gaat naar west, gekruist door het veer dat noord met zuid verbindt. Als pontschipper is onze rol bescheiden, wij varen slechts heen en weer, maar over-drijven is zeker een vak.

Water, noodzaak voor leven, is tegelijk een bron van gevaar. Dit dubbele karakter van water intrigeert en op regenachtige dagen heb je als pontschipper van de fietspont *Jacob Petrus* te Keimpetille de tijd om daarover te filosoferen.

De Griekse filosoof, Herakleitos, bekend door zijn uitspraak *panta rhei = alles stroomt*, zegt dat men nooit tweemaal in dezelfde rivier kan stappen. De stroming van de rivier voert immers steeds nieuw water aan, alles verandert continu.

Nog een mythologische Griek: de zoon van Nyx en Erebus, Charon moest tot in de eeuwigheid als veerman de doden naar de overkant van de mythische rivier Styx te brengen, naar het schimmige dodenrijk van Hades. Zo te zien aan de illustratie was hij daar nogal druk mee. Die overtocht was niet kosteloos; er moest een muntje, een obool, onder de tong van de overledene worden gelegd, anders zou de geest van de dode meer dan 100 jaar rondwalen langs de oever van de rivier Styx.

Hier tussen de oevers van het Van Harinxmakanaal, heerst het heen en weer. Zoals drs. P (Heinz Hermann Polzer, 1919 - 2015) het voortreffelijk verwoordt in zijn beroemde lied *De Veerpont*:

*We staan hier aan de oever van een machtige rivier
De andere oever is daarginds, en deze hier is hier
De oever waar we niet zijn noemen wij de overkant
Die wordt dan deze kant zodra we daar zijn aangeland.*

De passagiers op de pont van drs. P laten zich niet 'overhalen' om op deze kant te blijven; de boot steekt van wal, maar is te vol, zinkt en de veerman blijkt Charon te zijn die hen door de nevels van de

tijd naar de overkant roeit, naar het schimmenrijk van Hades. Het tij van de dood is niet te keren.

Terwijl het kanaal traag naar Harlingen stroomt en de wolken richting Leeuwarden drijven, halen wij u over van de afgelegde naar de toekomstige weg en elke overkant is altijd weer het beloofde land. Wij van *de veerpont* - of *het pontveer* - overpeinen zo al doende ons bestaan; heen en weer, enerzijds en anderzijds, goed en wel, wel en wee, wind mee of tegen en koffie met of zonder suiker.

AFTREDENDE EN AANTREDENDE VOORZITTER

Meindert Lodewijks treedt af,

Auke Talsma treedt aan.

Meindert:

"Libbe was naast zijn penningmeesterschap, al tijdelijk voorzitter na het vertrek van Gryt van Duinen. Nadat ik schipper werd vroeg Jouke Vlietstra mij of ik voorzitter wilde worden. Het voorzitterschap past mij als een jas, ik vind het binnen een bestuur de mooiste functie. Die is binnen deze club vrijwilligers, waar zaken vrijwel nooit moeilijk of lastig zijn, door meerdere mensen te doen. Ook omdat, als je een termijn van 4 jaar aanhoudt, je snel weer een ander vindt. Je moet mensen niet binden aan termijnen van 8 jaar. Dat wil men tegenwoordig niet meer.

Ik heb me altijd voorgenomen om onze club vriendelijk en plezierig te houden. Omdat je werkt met vrijwilligers moet je daar als voorzitter zeker rekening mee houden. Er zijn, zoals in iedere club, wel eens kleine zaken die opgelost moeten worden, elk mens is nu eenmaal anders en we hoeven niet met iedereen vriend te zijn, zolang we maar respectvol met elkaar omgaan. Als de taken goed

verdeeld worden, kweek je saamhorigheid, heb je het met z'n allen fijner en leer je elkaar ook beter kennen.

Op mijn voorstel hebben we ons aangesloten bij de toeristische club noordwest Fryslân. Zo weten we wat er gebeurt in onze omgeving en leert men ons ook beter kennen. Ik vind de sfeer in ons team van schippers en catering dames heel ontspannen en prettig. Iedereen doet z'n ding als daar om gevraagd wordt en als men met eigen initiatieven komt, is daar ook ruimte voor. Nu is Auke aan bod en die gaat dat goed invullen. Zelf blijf ik natuurlijk varen op Keimpetille.

Auke:

"Als boer aan de overkant ben ik vanaf het prille begin in 2006 betrokken geweest bij de voorbereidingen om het pontje weer in de vaart te krijgen. Samen met Gryt van Duinen en Foppe de Lang hebben we bekeken, hoe we door ons land de overkant konden bereiken. Mede door de inzet van deze mensen, ben ik direct pontschipper geworden toen de pont in 2011 in de vaart kwam.

Door het enthousiasme van de schippers en catering dames en de sfeer om en rond de pont en het schippersonderkomen, kun je, als je gevraagd wordt voorzitter te worden van de stichting, het eigenlijk niet weigeren. Als we de pont varende willen houden, dan dienen we dat met elkaar als vrijwilligers te doen en dan moet er ook een bestuur zijn.

De komende jaren ga ik mijn best doen om samen met het team het project *Fietspont Keimpetille*, zo goed mogelijk in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Als de sfeer en de spullen deugen, komen de bezoekers vanzelf!"

'ONS' KANAAL, TOEN, NU EN STRAKS?

In 1507 wordt de Harlinger Trekvaart gegraven. Vanaf dat moment is de focus van Leeuwarden westwaarts. Er worden jaagpaden langs de vaarweg aangelegd waar de schipper zijn schip langs voort kan trekken of waar de scheepsjager zijn paard kan drijven. Deze wegen zijn vaak herkenbaar aan de naam 'trekweg' en de eerste van Fryslân wordt aangelegd op initiatief van de stad Harlingen in het jaar 1645 *om met verdeckte schepen den reijs ende man van de ene stadt aen de ander over te brengen*, van Harlingen naar Leeuwarden. Harlingen, gesticht in 777, heeft in 1234 al stadsrechten, ruim 200 jaar eerder dan Leeuwarden. Het is een belangrijke zeehaven, vandaar dat het initiatief voor zo'n belangrijke verbetering van de infrastructuur van Harlingen komt.

In 1863 rijdt de eerste trein tussen Leeuwarden en Harlingen.

Zicht op de noordelijke oever van Kingmatille en de draaibrug over de Harlinger Trekvaart, begin 20-er jaren.

De mooie brugwachterswoning op de zuidelijke oever wordt in 1946 afgebroken als het kanaal verbreed wordt.

Zeilende skûtsjes en trekschuiten worden vanaf de 20-er jaren steeds meer verdrongen door 'luxemotors', vrachtscheepjes rond de 28 m lengte, dikwijls met een éencilinder motor. De Harlinger Trekvaart uit 1507 is smal en bochtig, slingert zich door het landschap, dwars door alle steden en dorpen, zodat passages erg tijdrovend zijn.

Vandaar dat wordt besloten tot het graven van een nieuw, breder kanaal over ongeveer hetzelfde tracé, maar buiten de steden om. Bijzonder is dat het kanaal als laatste in zijn soort nog geheel met de hand is gegraven in het kader van de werkverschaffing.

Het wordt in 1951 opengesteld en vernoemd naar Pieter baron van Harinxma thoe Slooten, die commissaris van de Koningin in Fryslân is van 1909-1945.

Ype van der Meulen vaart met zijn 49 tons 'luxemotor' Koophandel in de 50-er jaren vier keer per week langs Kingmatille. Vaak met tractoren of landbouwmachines naar Leeuwarden en Groningen, terug dikwijls met suiker uit Hoogkerk voor de Frisia fabriek in Harlingen.

Het Van Harinxmakanaal loopt van de zeehaven van Harlingen via de Tsjerk Hiddessluizen naar Leeuwarden, is circa 44 meter breed en 37,5 kilometer lang. Het is thans bevaarbaar voor schepen met CEMT-klasse IV, Rijn-Hernekanaalschip (Europaschip). Soms maken klasse Va-schepen gebruik van het kanaal, meestal geladen

Klasse IV Rijn-Hernekanaalschip (Europaschip)

Lengte ± 85 m, breedte 9,50 m, diepgang 2,50 m, laadvermogen 1.350 ton

Klasse Va Groot Rijnschip

Lengte ± 110 m, breedte 11,40 m, diepgang 3,00 m, laadvermogen 2.750 ton

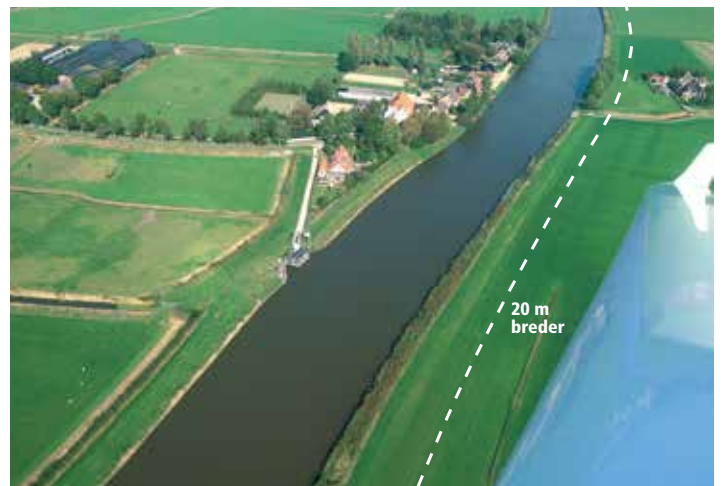
met containers. Als twee klasse Va-schepen elkaar willen passeren is er maar weinig ruimte.

Om de Friese havens bereikbaar te houden voor grote binnenvaartschepen, moeten de vaarwegen verbeterd worden. Uit onderzoek door bureau Panteia blijkt investeren in het Van Harinxmakanaal tussen Leeuwarden en het Prinses Margrietkanaal het rendabelst. Dan kunnen Va-schepen ook gebruik maken van dit deel van de vaarweg.

Het College van Gedeputeerde Staten zet dan ook in op deze vaarweg. De investering is van belang voor de concurrentiepositie van bedrijven in de havens en voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid, zo stelt het provinciebestuur.

Als er niets gebeurt verschuift 134.000 ton lading van het water naar de weg, zo blijkt uit het onderzoek van Panteia, dat voor de provincie de kosten en baten van investeren in de Friese vaarwegen heeft geanalyseerd. Ook het verbreden en verdiepen van de huidige vaarweg naar Heerenveen bij Terherne krijgt groen licht.

De volgende stap zou het verbreden en verdiepen van het Van Harinxmakanaal tussen Leeuwarden en Harlingen kunnen zijn. Dat heeft in 2017 geen prioriteit, maar in 2019 zijn de inzichten veranderd. Met het verdiept aanleggen van de N31 is het graafwerk in Harlingen nog niet voorbij. De provincie wil nu een 375 m lange strook agrarische grond langs het Van Harinxmakanaal afgraven. Het perceel ligt recht tegenover het gronddepot van de N31 op het Harlinger bedrijventerrein Oostpoort. De verbreding is nodig om ruimte te bieden aan lossende en ladende schepen. Als gevolg daarvan wil de provincie op meer plaatsen langs het kanaal knelpunten oplossen om het bevaarbaar te maken voor Va-schepen. De waterspiegel zal dan zo'n 20 m breder worden. De stippellijn op de foto geeft de eventuele toekomstige breedte aan.

De zwakke oeverbescherming wordt dan ook vervangen door een natuurlijke schuine oever (en hebben wij veel minder last van terugkaatsende boeg- en hekgolven van passerende schepen).

Zou er bij ons een verbreding van het Van Harinxmakanaal komen - da's nog maar zeer de vraag - dan zal dat waarschijnlijk langs de zuidoever zijn. Dan wordt de pontoversteek wat langer en daar hebben wij en onze passagiers geen bezwaar tegen!

Bronnen: Binnenvaartkrant, Leeuwarder Courant, Voorlichtingsbureau Binnenvaart

Als na een drukke hete dag de wind gaat liggen, kan de avond prachtig zijn. Toch stoppen de avonddiensten wegens te weinig passagiers.

BAUKE BUWALDA

Er zijn meerdere pontschippers die de wereldzeeën en grote rivieren bevaren hebben, maar Bauke is de enige echte kapitein in het team. Tot zijn pensionering stond hij op de brug van tankers, bulk carriers en containerschepen.

Het grootste deel van zijn beroepsleven navigeerde hij nog met sextant, peilkompas, radiorichtingzoeker, kaartpasser, astronomische tafels, almanakken

en papieren zeekaarten. Toen was navigeren nog een vak, waar je ook wat gevoel voor moest hebben. Nu met gps en elektronische kaarten, is dat een fluitje van een cent geworden.

Een paar honderd meter heen en weer varen met een windgevoelig pontje is wel heel iets anders dan na een oceaanoeversteek de Maasvlakte aanlopen met een geladen mammoettanker en sleepboten langzij. Hier is geen loods of een eerste stuurman die je een order kunt geven en zelfs een ervaren zeeman moet leren hoe je de *Jacob Petrus* in een dikke bries met twee elektromotortjes zachtjes tegen de kant prikt. Daar is Bauke heel handig in geworden en met hem dienst doen is een genoegen. Hij heeft geen last van belangrijkheid - onder pontschippers zijn geen rangen en standen - en zit vol verhalen.

FINANCIERS EN SPONSORS

Weet dat u mede dit project hebt doen slagen en in stand houdt. Vele duizenden maken er elk jaar gebruik van en willen dat niet meer missen! Dank daarvoor!

OVERHEDEN

Provincie Fryslân, EU-POP geld en Verenfonds/BDU, Voormalige gemeenten Franekeradeel, Littenseradeel en Menameradiel.

FONDSEN

ANWB, Stichting VSB Fonds, Stichting Doelwijk, Stichting Herbert Duintjer Fonds, Stichting Jukkema - Sideriusfonds, Fonds Bolsward - Dronryp 1963, Stichting VSB Fonds, Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, Stichting Multifunctioneel Bedrijfscentrum Westergozone, Wonen Noordwest Friesland.

SPONSORENDE BEDRIJVEN

Rabobank Noordwest Friesland - Leeuwarden, Recreatiepark Bloemketerp - Franeker, Dygra Lichtreclame - Dronryp, Auto Haaïma BV - Franeker, JPJ Desgin/JPJ Computerr - Peins, Douwenga Gevelrenovatie & Voegbedrijf - Franeker/Zweins, Kuiper Verzekeringen - Heerenveen, Ontwerpstudio Jukkema - Dronryp, Mannen van Staal - Leeuwarden, Multiship Holland BV - Harlingen, Phiro Kappers vof - Franeker, De Stadsherberg - Franeker, Fietsspecialist Van Der Woude - Franeker.

ADVERTEERDERS IN DE FOLDER 2019

Adolfs Boat Business - Skingen, De Korenaar - Franeker, Ynsjoch Administratie - Franeker, Slagerij Terpstra - Franeker, Stockmann Wonen & Meer - Dronryp

Dit is een uitgave van de Stichting It Pontsje Werom
Secretariaat: Keimptilsterdyk 8, 9035 VL Dronryp
www.fietspontkeimpetille.nl
www.facebook.com/fietspont.keimpetille
pontsjewerom@gmail.com

Teksten: Albert Nauta, Henk Jukkema
Grafische vormgeving: Henk Jukkema
Foto's: Henk Jukkema
Druk: Rekladruk, Gytsjerk

